

1. DATOS IDENTIFICATIVOS DA DISCIPLINA	
CÓDIGO	
MATERIA	Deseño de Escenografía
DISCIPLINA	Iluminación II
TITULACIÓN	Título Superior en Arte dramática
ESPECIALIDADE	Escenografía
ITINERARIO	
CURSO	2º
CRÉDITOS ECTS	2
CARÁCTER	Obrigatorio
DEPARTAMENTO	Escenografía
CENTRO	ESAD de Galicia
COORDINADOR/A	Alejandra Montemayor Suárez
DOCENTES	Nome e apelidos: Alejandra Montemayor Suárez Horario titorías: Ver www.esadgalicia.com Contacto: alejandra.montemayor@edu.xunta.gal
DESCRICIÓN	Coñecemento avanzado e utilización dos principios de estrutura, forma, cor, textura, espazo e volume, aplicados ao deseño da iluminación. Afondamento nos coñecementos do uso da cor en iluminación. Desenvolvemento da execución da documentación técnica precisa (follas técnicas, planos de luces...). A organización no proceso da montaxe. Análise da luz en contacto cos outros elementos do espazo escénico.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os acadados na materia de Iluminación I.
LINGUA EN QUE SE IMPARTE	Galego ☒ Castelán ☒ Inglés ☐ Portugués ☐

2. COMPETENCIAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS DE GRAO	
T2	Recoller información significativa, analizala, sintetizala e xestionala adecuadamente.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos.
T13	Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.
COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN	
X5	Fomentar a expresión e a creación persoal, integrando os coñecementos teóricos, técnicos e prácticos adquiridos; mostrando sinceridade, responsabilidade e xenerosidade no proceso creativo; asumindo o risco, tolerando o fracaso e valorando de maneira equilibrada o éxito social.

X6	Desenvolver unha metodoloxía de traballo, estudo e investigación encamiñada á autoformación na propia disciplina, procurando ámbitos axeitados para a formación continuada e para adaptarse a diversas situacións, especialmente ás derivadas da evolución da súa profesión.
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE	
EE1	Concibir as ideas e propostas que fundamentan a creación do deseño, explorando a dinámica do espazo, do corpo e da luz, valorando as súas propiedades representativas e a súa calidade estética.
EE2	Proxectar a composición do deseño a través do uso do coñecemento dos procedementos técnicos e de representación.
EE5	Estudar para concibir e fundamentar o proceso creativo persoal, tanto no que se refire ás metodoloxías de traballo como á renovación estética.

3. OBXECTIVOS DA DISCIPLINA	COMPETENCIAS VINCULADAS
1. Aplicar os coñecementos técnicos acadados na materia de Iluminación I.	T2, T3, T8, T13, X5, X6, EE1, EE2, EE5
2. Ter experiencias prácticas coa luz que lle permitan ao/á alumn@ comezar desenvolverse de xeito práctico e real neste eido.	T2, T3, T8, T13, X5, X6, EE2
3. Comezar amosar sensibilidade estética e creativa dende a concepción do iluminador como creador.	T2, T3, T8, T13, X5
4. Iniciarse na configuración dun sentido estético-práctico para levar a cabo proxectos executables.	T2, T3, T8, T13, X5, X6, EE1, EE2, EE5
5. Comprender a relación do traballo entre @ iluminador/a, @ escenógraf@, @ figurinista e @ director/a de escena.	T3, T8, T13, EE5
6. Comezar aprender e considerar as posibilidades técnicas reais dunha montaxe e saber adaptar os deseños aos recursos dos que se dispoña.	T2, T3, T8, T13, X5, X6, EE2, EE5

4. CONTIDOS		
TEMAS	SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Principios básicos de electricidade.	1. Teoría atómica. 2. Conductores e illantes. 3. Corrente eléctrica. Tipos de corrente. 4. Magnitudes eléctricas. 5. Lei de Ohm.	0,5
2. A seguridade.	1. Traballar con seguridade en iluminación. 2. A normativa vixente. 3. Mantemento de equipos.	1
3. Organización do proceso da montaxe.	1. A montaxe técnica. 1.1. A ubicación dos proxectores. Direccionamento 1.2. Cableado. Dimmer. Adresado. Patch. 1.3. O traballo na mesa de luces. Asignación, gravación. 2. O pase técnico.	2

4. A luz conformadora do espazo.	<ol style="list-style-type: none"> 1. A procura da tridimensionalidade no espazo por medio da luz. 2. Xerar planos no espazo. 3. Luz dura, semidifusa e difusa. 4. A luz como obxecto, conformadora da composición espacial. 5. O volume dos elementos. 6. A dualidade luz-sombra. 7. Contrastes de intensidade e contrastes de cor. 8. Luces xerais, luces puntuais, luces de efecto. 	2
5. A sombra conformadora do espazo.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tipos de sombra. <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Sombras propias. 1.2. Sombras arroxadas. 1.3. Sombras de clave alta, media e baixa. 2. A sombra segundo a posición do foco de luz. 3. Contraste entre luces e sombras. 4. A sombra como obxecto escénico. 	1,5
6. A luz creadora do personaxe.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modificación das características psicofísicas do personaxe por medio da luz. <ol style="list-style-type: none"> 1.1. A luz e a sombra segundo a ubicación e a dirección da fonte de luz. 2. Luz dura, difusa e semidifusa. 3. O modelado dos corpos. 4. A cor nas personaxes. 	2
7. A materialización da luz	<ol style="list-style-type: none"> 1. A interacción entre luz, cor, texturas e materiais. <ol style="list-style-type: none"> 1.2. A modificación dun mesmo espazo mediante a luz. 1.3. A importancia do tempo de permanencia da luz. 	1,5
8. A cor.	<ol style="list-style-type: none"> 1. A ambientación do espazo. <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Diferenza entre cor e temperatura de cor. 1.2. Temperatura de cor fría vs cálida. 1.2. A elección da cor. 2. O volume mediante a cor. 3. Xerar planos. 4. A cor na sombra. 5. Psicoloxía da cor. 	2
9. Recursos para a transmisión de datos.	<ol style="list-style-type: none"> 1. O plano de luces básico. 	1,5
10. Traballos en torno á iluminación	<ol style="list-style-type: none"> 1. Análise do traballo de iluminadores/as pertencentes a distintos campos: teatro, cinema, artes plásticas, arquitectura... 	1
TOTAL SESIÓNS		15

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE

Actividade / Número de horas	Presencial (horas)	Non presencial (horas)	Total
Exposición maxistral	2		2

Exposición práctico-teórica	12	10	22
Práctica colectiva	10	10	20
Titorías individuais	3		3
Actividades de avaliación. Probas	3	10	13
TOTAL	30	30	60
PORCENTAXE	50%	50%	

6. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍAS DE ENSINANZA E APRENDIZAXE

Actividades	Descrición
Exposiciones magistrales.	Exposicións por parte da docente dos coñecementos teóricos precisos para o desenvolvemento da práctica da iluminación teatral.
Exposiciones teórico-prácticas.	Faranse tanto no teatro como na aula, realizando unha práctica ao mesmo tempo que o profesor indica as directrices teóricas.
Prácticas individuais e colectivas.	Desenvolveranse baixo a supervisión do docente, aplicando os contidos aprendidos.
Titorías individuais.	Asesoramento sobre os diversos temas que compoñen a programación tanto de xeito teórico como teórico-práctico.

7. ATENCIÓN PERSONALIZADA

Seguimento	Farase un seguimento personalizado integrado no traballo conxunto do grupo, facendo unha análise de cada caso específico e resolvendo cada casuística do xeito máis adecuado. <i>Titoría presencial:</i> O alumnado ten un período de atención personalizada en horario non lectivo.
Orientación	Orientación respecto ás dúbidas e inqedanzas que xurdan en cada caso. <i>Titoría electrónica:</i> O alumnado pode manter contacto permanente co profesor a través do correo electrónico.

8. FERRAMENTAS DA AVALIACIÓN

O alumno deberá establecer unha comunicación previa co docente, mínimo seis semanas antes da data do exame, para aclarar e concretar a estrutura e as particularidades do seu exame.

8. 1 Avaliación ordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Desenvolvemento dun traballo teórico-práctico aplicando os coñecementos acadados tanto nesta materia como na de Iluminación I.	T2, T3, T8, T13, X5, X6, EE1, EE2, EE5	50%

Registros de observacións das prácticas realizadas na clase, tanto individuais coma colectivas	T2, T3, T8, T13, X5, X6, EE1, EE2, EE5	30%
Asistencia a clase, participación, puntualidade...	T13	20%

Descrición do traballo: O traballo ten por obxectivo aplicar os coñecementos das materia de Iluminación I e Iluminación II. Para isto, traballarase a partires dun fragmento ou escena dun texto para o que se elixirá un determinado tipo de iluminación. A elección de dito fragmento será pactado coa profesora nas primeiras semanas do segundo cuadrimestre. O traballo será revisado paulatinamente pola profesora e é fundamental a asistencia a tutoría. Seguiranse os seguintes pasos:

1. Escolla dunha escena dun texto e análise da mesma. Cómpre sinalar o estilo da escrita, onde a ubicamos, os personaxes que interveñen na mesma, e a escenografía e o vestuario que se vai empregar. Asemade, o ambiente ou sensación que quero aportar coa luz e as sombras.
2. Referentes visuais. Serverán para transmitirlle á profesora e tamén como investigación persoal, o ambiente que quero xerar. Serven cadros, fotografías, etc.
3. Story board cos diferentes cambio en pranta da iluminación e os elementos.
4. Escolla dos proxectores, colocación e dirección dos mesmos, filtros, etc. Explicación por escrito de por que emprego un determinado material técnico e non outro, un determinado esquema de iluminación ou luces puntuais, cómo creo que afectarán luces e sombras aos personaxes, etc. Cómpre empregar a nomenclatura aprendida ao longo do ano.
5. Plano en pranta a escala do plano de luces, debuxando tamén a escenografía. Tamaño A3 e feito en CAD. No plano deberán figurar tanto os proxectores coma os filtros (que deberán ser específicos de catálogo), os circuitos, canles, e todo o preciso para que sexa práctico. Deberá tamén ter as cartelas de proxectores, filtros, etc. O espazo no que se desenvolverá este traballo será a Sala Pedra Seixa.
6. Reflexión persoal sobre o proceso de traballo. Análise sobre o resultado, as dificultades atopadas, as diferenzas entre o proxectado e as variacións feitas tralas probas prácticas co material, etc.

Nota 1: O 10% de faltas de asistencia a clase suporá a perda da avaliación continua.

Nota 2: Para aprobar a materia todas as partes deberán ser superadas

8.2. Avaliación extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Desenvolvemento dun traballo teórico-práctico aplicando os coñecementos desenvolvidos tanto nesta materia como na de Iluminación I. As partes do traballo serán as redactadas anteriormente	T2, T3, T8, T13, X5, X6, EE1, EE2, EE5	50%
Proba práctica no teatro.	T3, T13, EE1, EE2	50%

Nota 1: A persoa que se atope nesta situación deberá poñerse en contacto coa profesora para supervisar a elección do texto con ao menos seis semanas de antelación.

Nota 2: Para aprobar a materia será preciso superar ambas probas.

Nota 3: A profesora deberá revisar o traballo antes da entrega en ao menos en dúas ocasións.

8.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
-------------------------	------------------------	-------------

Desenvolvemento dun traballo teórico-práctico aplicando os coñecementos desenvolvidos tanto nesta materia como na de Iluminación I. As partes do traballo serán as redactadas anteriormente	T2, T3, T8, T13, X5, X6, EE1, EE2, EE5	50%
Proba práctica no teatro.	T3,T13, EE1, EE2	50%
<p>Nota 1: A persoa que se atope nesta situación deberá poñerse en contacto coa profesora para supervisar a elección do texto con ao menos seis semanas de antelación.</p> <p>Nota 2: Para aprobar a materia será preciso superar ambas probas.</p> <p>Nota 3: A profesora deberá revisar o traballo antes da entrega en ao menos en dúas ocasións.</p>		

9. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E OUTROS RECURSOS

REFERENCIAS BÁSICAS

KUEPPERS, Harald (1985): *Fundamentos de la teoría de los colores*, Ed. Gustavo Gili, Barcelona.

MATEU TRICÁS, ELSA (2022): *Luces. Fundamentos y estrategias del diseño de iluminación*. Ed. Libros de la Caverna. Granada.

MORENO, JUAN CARLOS – LINARES, CÉSAR (2005): *Cuadernos de Técnicas Escénicas, Iluminación*. Editorial Ñaque. Ciudad Real.

SIRLIN, ELI (2006): *La luz en el teatro. Manual de iluminación*. Inteatro, Instituto Nacional del Teatro. Colección Pedagogía Teatral. Buenos Aires.

TAYLOR, CLIFTON (2019): *Color and light*. Ed. QSM. Los Angeles.

TORNQUIST, JORRIT (2008): *Color y luz, teoría y práctica*. Ed. Gustavo Gili. Barcelona.

YOT, RICHARD (2011): *Guía para usar la luz*. Ed. Blume. Londres

REFERENCIAS COMPLEMENTARIAS

DREYER, KEVIN (2020): *Dance and light. The partnership between choreography and lighting design*. Ed. Routledge. Nueva York.

GALLARDO, SUSANA (2007): *Historia de la luz. El primitivo deslumbramiento ante la luz. Las teorías sobre su naturaleza y sus modernos usos en la industria de la información*. Ed. Capital intelectual. Estación ciencia. Buenos Aires.

HELLER, EVA (2004): *Psicología del color. Cómo actúan los colores sobre los sentimientos y la razón*. Ed. Gustavo Gili, Barcelona.

KALTENBACH, FRANK (2007): *Materiales translúcidos. Vidrio. Plástico. Metal*. Ed. Gustavo Gili. Detail Praxis. Barcelona.

LOISELEUX, JACQUES (2004): *La luz en el cine. Cómo se ilumina con palabras. Cómo se escribe con la luz*. Ed. Paidós, "Cahiers du Cinéma". Barcelona.

MAAK, TIM HENRYK y PAWLIK, KAY (2011): *Un discurso de la luz*. Editado por Erco, Alemania.

MANZANO ORREGO, J. JOSÉ (2008): *Electricidad I, Teoría básica y prácticas*. Marcombo Ediciones Técnicas.

ROSSO, PACO (2019): *Control de la iluminación*. Ed. Paraninfo. Madrid.

ROSSO, PACO (2017): *Luminotecnia. Iluminación, captación y tratamiento de la imagen*. Ed. Altaría, SL. Tarragona.

SÁ, ALFRED (2015): *Aplicaciones del LED en diseño de iluminación*. Ed. Marcombo. España.

SÁNCHEZ, JOSÉ ANTONIO (2005): *Dramaturgias de la imagen*. Universidad de Castilla la Mancha.

SIMPSON, ROBERT (2003): *Control de la iluminación. Tecnología y aplicaciones*. Ed. Focal Press. Escuela de Cine y Vídeo. Guipúzcoa.

10. OBSERVACIONES / RECOMENDACIONES

- Para unha realización segura das prácticas no teatro, será preciso asistir a clase cun calzado axeitado con sola de goma. Non se poderá asistir a clase con sandalias ou calzado similar nin con tacóns.
- Está prohibido acudir a clase tendo consumido alcol ou calquera tipo de sustancias estupefacientes.
- Atención á diversidade: ao tratarse dunha materia cunha gran carga práctica, valorarase cada posible situación de xeito particular para garantir unha resposta ás necesidades temporais ou permanentes de todo o alumnado.
- Esta materia precisa desenvolver as súas prácticas na Sala Pedra Seixa.
- O traballo escrito debrá axustarse á normativa APA.
- Contemplarase a posibilidade de coordinar esta materia coas seguintes: Optativa Iniciación a la Coreografía I e II, Danza I e II, Teoría e análise dramática e Literatura Dramática I.